

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Abbas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

stenderint, quod professionem sponte fecerit, (iuxta ea quæ in simili dixi c. super eo, 6. de renunt.) aut quod metu cogente factans, eo postea cessante, ratam habuerit.

5. Nota quod dico; Eo postea cessante: Quia dum metus durat, non potest aliquis ratam habere professionem. Cum ad ratificationem professionis non minus requiratur voluntarium plenum, quam ad ipsam professionem. Et quæ hinc dicta sunt de professione religiosa, similiter locum habent in matrimonio carnali, iuxta c. cum virum, 12. de Regularibus.

CAPITVLVM II.

Abbas.

PARAPHRASIS.

Remigio Clerico Abbas S. Cadmundi Ecclesiam contulit: Sed postea milites suos misit, qui illum domo expellerent cum omni substantia sua, nisi Ecclesiam iuratus resignaret. Quod eum Remigius tali modo coactus fecisset, Abbas dictam Ecclesiam alteri concessit. Hac re intellecta, Alexander III. mandat, ut Remigio omnia integrè restituantur: Quia quæ metu, aut vi iniusta fiunt, de iure in irritum reuocari debent.

SUMMARIVM.

1. Metus mortis, amissionis bonorum seu omnium, seu magna partis censei debet iustus, grauis & cadens in virum constantem.
2. Pacta, contractus, transactiones, quæ ex metu fiunt, ipso iure valida sunt, rescindi autem debent actione Quod metus causa &c. per restitutionem in integrum.
3. Repetere potest, qui graui metu adactus aliquid dedit; & si nondum dedit, repellere potest metum inferentem per exceptionem. Quod metus causa &c.
4. Per vim cogens alterum ad donandum, rei donata acquirit dominium, sed ante iudicis sententiam tenetur in conscientia donatori rescire damnum. Si au-

tem cogat ad donandum aliquid tertie persone, tunc vim passus actionem habet vnã aduersus vim inferentem; & eius heredes; alteram aduersus donarium, qui tamen in foro conscientie, si iniusta coactionis particeps non fuit, ad nullam restitutionem tenetur.

5. Actio Quod metus causa pœnalis, unde non nisi intra annum, eumque vilem competit, ita vt si intra eum non matura fiat restitutio, vim inferens in quadruplum sit condemnandus; alio tantum in simplum.
6. Matrimonium, sponsalia, professio religiosa, Electio Summi Pontificis, iniurdictio per vim iniustam impetrata, absolutio à censura, infirmantur iure speciali ecclesiastico, aut civili, per vim aut metum grauem iniuste incussum, sicut vt ab initio nullius roboris sint.

NOTANDVM I. Non tantum mortis metus, sed etiam amissionis bonorum, seu omnium, seu magna partis, censei debet iustus, grauis, & cadens in virum constantem. Ita Ioann. Andr. n. 2. & alij communiter. Vide quæ dixi lib. 1. Theol. mor. tr. 2. c. 6. n. 5. §. Porro.

NOTANDVM II. Pacta, contractus, & transactiones, quæ ex graui, & iniuste illato metu fiunt, ipso iure valida sunt; sed actione Quod metus causa &c. per restitutionem in integrum rescindi debent. Ita Gl. hic ver. coactus, Imola n. 7. Abb. n. 5. Gl. magna in c. vn. eod. tit. in 6. & docui cit. tr. 2. c. 6. n. 7. & 8. & lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 6. n. 2. Ratio prioris partis est: Quia pactiones, transactiones, renuntiationes perficiuntur mutuo voluntario consensu. l. 1. ff. de pactis. Metus autem, absolute loquendo, consensum voluntarium non tollit; sed tantum secundum quid; quia admittet voluntarium conditionatum: quandoquidem qui metu agit, id nollet agere, si metus abesset, sicut docet S. Th. l. 2. q. 6. a. 6. & Paulus IC. in l. si mulier, 21. §. Si metu, ff. Quod metus causa. Posterior verò pars constat ex eod. tit. l. 1. & seqq. Ratio peti debet ex æquitate, secundum

dum quam graui metu adactis, ac læsis, si actionem Quod metus causa intentarent, succurrendum esse Prætor iudicauit per in integrum restitutionem; videl. vt quæ per eiusmodi metum acta sunt, perinde rescindantur, ac si ab initio irrita fuissent, vt ex hoc c. colligitur. Quare Gl. ait in c. auditis, 3. ver. contra reliquam, tit. seq. Quod in integrum restituere aliud non sit, quam reducere ad eum statum, in quo erat ante læsionem.

Corollarium I. Si quis graui metu adactus ad contrahendum, aliquid dedit, repetere illud potest, petendo coram Iudice restitutionem in integrum actione Quod metus causa: Sin autem nondum dedit, tum illum, quocum contraxit, repellere potest per exceptionem Quod metus causa, sicuti bene hic annotauit Imola n. 7. & sumitur ex l. iniuitus 98. ff. de reg. iuris. Cui damus actionem eidem & exceptionem conuenire multo magis quis dixerit: Atqui metu graui adactis ad contrahendum, si soluendo læsi sint, actio conceditur ad repetendum, vt supra dictum: Ergo si necdum soluerunt, contra petentem, extra & intra iudicium, excipere possunt, quod minus soluant. Veruntamen si quis metum iniustum incutiendi iurari se solutorum, tum iuramenti religione obstringitur, nisi eius relaxationem impetret: quam etiam in casu huius c. Pontificem concessisse, existimandum est.

Corollarium II. Si Titius alterum per vim coegit, vt ipsi rem aliquam donaret, tamen si rei ita donatæ dominium acquisierit, tamen in conscientia, etiam ante Iudicis sententiam, obligatus est, vt damnum, quod per vim iniustam intulit, donatori resarciat, adeoque in integrum eum restituat, quantum læsus est. Quod si verò idem Titius alterum coegit, vt tertie personæ v.g. Caio rem donaret, hoc casu multo magis Caius rei donatæ dominium acquireret. Habet verò tunc vim passus duplicem actionem, vnam personalem contra Titium, & hæredes eius, vt resarciat ipsi damnum, seu quantum interest, vim illatam non fuisse: alteram verò habet aduersus Caium donatarium, vel quemuis alium possessorem, ad quem res donata, vel

commodum aliquod peruenit: Et vocatur hæc actio in rem scripta, competens quasi domino, seu vtili actionem vindicationis ex Prætoris æquitate habenti, iuxta l. metum, 9. §. volenti, §. licet, & §. cum autem, ff. hoc tit. & l. 3. l. non interest, 5. C. eod. & videri potest Ioann. Faber & Angelus §. Quadrupli, Instit. de actionibus. Cæterum in conscientie foro, tertia illa persona, videl. Caius si iniuste coactionis particeps non fuit, ad nullam restitutionem obligatur: Neque enim ratione rei possessæ, cum aliena verè non sit, sed propria: neque ratione iniuste acceptionis, cum iniuriæ particeps non sit, vt ponimus.

His adde, Hanc actionem Quod metus causa, eatenus poenalem esse, quia si intra annum (etiamque vtilem) instituitur contra eum, qui vim intulit, aut contra alium possessorem, & is restituere cunctatus fuerit, tum in quadruplum condemnandus erit, alioquin in simplum duntaxat, l. Item si, 14. §. hucusque, & seqq. ff. eod.

Porro aliquæ passionis, seu promissiones sunt, quæ speciali iure Ecclesiastico, aut ciuili infirmatæ sunt, ita vt ab initio nullius roboris sint, si grauis, & iniuste incutis metus causa præbuit: Videl. matrimonium, & sponsalia, professio religiosa, de quibus dixi lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 6. n. 3. Ectio Summi Pontificis, vt dixi in qq. de elect. q. 123. Item iurisdictio per vim iniustam ac violentiam grauem impetrata ipso iure nulla est, argum. l. 2. §. Aut si putauerunt, iun. Gl. margin, ff. de iudicijs, & probabiliter docent Gl. hic 7. coactus, Baldus in l. decernimus, 16. §. Sed pone quod Tyrannus, C. de sacros. Ecclesijs, Abb. hic. n. 12. Alium casum habes in Clem. 2. de poenis, & dicam de hoc c. seq. Deniq; absolutio à censura per grauem vim extorta, irrita est, c. vn. eod. tit. in 6.

Alios casus Gl. cit. refert, quos bene hic rejicit Abb. Sed & ipse aliquos ex sua sententia affert, qui rejici possunt: Vt quod promissio à detruso in carcerem ipso iure irrita sit, argum. l. 2. ff. hoc tit. Qui in carcerem quem detrussit, vt ei aliquid extorqueret, quidquid ob hanc causam factum est, nullius

momenti est. Sed Bartol. ibi bene monet, nihil aliud ea lege constitui, nisi quod carcer iustum, atque in constantem virum cadentem metum inferre censendus est. Et Baldus egregiè ibi ait; Quod promissio talis nullius momenti sit, non in se, sed quoad effectum, quia videl. per actionem *Quod metus causa* rescindi, seu in irritum reuocari debet.

Præterea quæ idem Panormit. allegat ex l. 1. §. ult. ff. de auctor. Tutor si inuitus retentus sit per vim, non valet quod agitur. Et ex l. qui testamento, 20. §. ult. ff. Qui testamenta facere possunt: Si detenti sint inuiti testes, non valere testamentum; hoc ad propositum nostrum facere non videtur. Nam in casu priore ad contractum pupilli requiritur, vt consensus seu auctoritas interueniat. Ad consensum autem non sufficit mera corporalis præsentia, vt si quis inuitus per vim in loco detineatur, is non consentit: quia talis coactio omnem consensum tollit, vti dixi lib. 1. tr. 2. c. 6. n. 6. & ita cit. §. explicat ibi Bartol. dicens, posse esse præsentiam sine consensu: Posterior autem casus ideo ad propositum non est: quia in testibus non requiritur consensus; sed tantum præsentis intelligunt, quod agitur: quod fieri potest, etiam si vi detineantur, iuxta l. 209. ff. de verb. signif. Est tamen id speciale in testibus testamentarijs, quod rogati esse debeant, l. hæredes palam, 2. §. In testamentis, ff. Qui testamenta, nec eorum præsentia sufficit, si inuiti detineantur, sicuti optimè annotauit Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 39. in fine. Vide quæ dixi lib. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 6.

CAPITVLVM III.

Ad aures

PARAPHRASIS.

Quidam in Plebanum seu Rectorem cuiusdam Ecclesiæ concorditer electus non fuit, vno electore excepto. Sed propter laicorum se opponentium terrorem, electionis iuri renuntiavit. Quæ re intellecta

Clemens III. respondit, nec obstante hac renuntiatione (dummodò iuramento, vel fide interposità confirmata non fuerit) electum Ecclesiæ illi, cui renuntiauerat, præfici posse.

SUMMARIVM.

1. Renuntians iuri ecclesiastica electionis ob grauem metum seu terrorem inuiti nihilominus potest.
 2. Neq; tamen talis renuntiatio ipso iure irrita est, sed irritari à Superiore potest per restitutionem in integrum.
 3. Valet ea renuntiatio coram Superiore facta ipso iure, si electio à Superiore confirmata fuit; restituendus autem est ab ecclesiastico iudice renuntians in integrum.
- Excipiuntur casus extortæ resignationis beneficiorum à dominis temporalibus, si q; viros ecclesiasticos capiant, vt resignationes beneficiorum extorqueant, talis enim resignatio inualida est.
4. Iuratus renuntians iuri electionis obligatur iuramento, pesere tamen potest eius relaxationem, quam etiam iudex non rogatus ex officio facere non prohibetur.

NOTANDVM I. Qui iuri ecclesiasticæ electionis renuntiavit ob grauem metum, seu terrorem illatum, non obstante tali renuntiatione, institui potest.

QVÆRES I. Vtrum talis renuntiatio per a metum extorta ipso iure irrita sit. Respondet cum Abb. hic n. 2. contra Imolam n. 1. Non esse ipso iure irritam, sed volente eo, qui ita renuntiavit, à Superiore per restitutionem in integrum irritari posse, perinde ac si ab initio nullius momenti fuisset, iuxta ea quæ c. præc. dicta sunt.

QVÆRES II. Quid si electio à Superiore confirmata fuerit, censeri debet ipso iure valida renuntiatio, facta coram legitimo Superiore, ob terrorem v. g. laicorum. Respondet ipso iure valere; sed Iudicis Ecclesiastici